

**РІВНЕНСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Рівненського обласного
інституту післядипломної
педагогічної освіти

30 червня 2026 року № 197- од

ПРОГРАМА

підвищення кваліфікації соціальних педагогів закладів освіти

**«ІННОВАЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ ТА ПРАКТИКИ В ДІЯЛЬНОСТІ
СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА»**

Рівне – 2026

Розробники: Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти (Абрамович Т. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та інклюзивної освіти).

Напрямок підвищення кваліфікації: Удосконалення професійних компетентностей соціальних педагогів закладів освіти щодо профілактики соціальних ризиків, психосоціальної адаптації та інтеграції здобувачів освіти.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, «Плекання резилієнтності в закладі освіти» (наказ Міністерства освіти і науки України від 05.06.2023 № 672). Типова програма підвищення кваліфікації практичних психологів закладів загальної середньої освіти «Комплексна психологічна підтримка учасників освітнього процесу в умовах реалізації державного стандарту базової середньої освіти» (наказ Міністерства освіти і науки України від 04.11.2025 № 1437).

Термін дії програми: з 30.06.2026 до 29.06.2031 року.

Рецензенти:

Клім Світлана, методист навчально-методичного кабінету психологічної служби Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Маркович Галина, психолог Комунальної установи «Центр професійного розвитку педагогічних працівників» Дубенської міської ради

©Рівненський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Психологічна служба у системі освіти України – це невід’ємна складова системи освіти, яка об’єднує фахівців у галузі практичної психології та соціально-педагогічної роботи. Основна мета її діяльності – підтримка соціального й психологічного благополуччя всіх учасників освітнього процесу шляхом застосування науково обґрунтованих методів, технологій і підходів психологічного супроводу та практичної соціальної підтримки.

Фахівці психологічної служби здійснюють комплексну та систематичну роботу щодо психофізичного розвитку дитини, її поведінкових реакцій, мотиваційної сфери й особливостей особистісного становлення з урахуванням вікових, когнітивних, емоційних, фізіологічних, гендерних та індивідуальних характеристик. Їхня діяльність спрямована на створення безпечного, підтримувального й ресурсного середовища, що сприяє самопізнанню, саморозвитку та самореалізації кожного учасника освітнього процесу.

У своїй діяльності фахівці психологічної служби керуються Конституцією України, Загальною декларацією прав людини, Конвенцією ООН про права дитини, Законом України «Про освіту», іншими чинними законами та нормативно-правовими актами України, зокрема «Положенням про психологічну службу в системі освіти України» та міжнародними стандартами надання психосоціальної підтримки.

Психологічна служба у системі освіти України динамічно розвивається як цілісна структура, яка забезпечує психолого-соціальний супровід учасників освітнього процесу та сприяє формуванню безпечного, інклюзивного, психологічно комфортного середовища в закладах освіти.

Сучасний етап розвитку психологічної служби визначають ключовими напрямками. Серед яких: професійне зростання фахівців через удосконалення системи підвищення кваліфікації, запровадження інноваційних практик, супервізійної підтримки; інституційне оновлення: оновлення нормативно-правової бази, розвиток цифрових сервісів. Розширення функціоналу психологічної служби: посилення ролі у сфері психічного здоров’я, кризового реагування, роботи з внутрішньо переміщеними особами та членами їхніх родин, дітьми, які набули травматичного досвіду, а також підтримки педагогічного колективу. Міжвідомча взаємодія: посилення співпраці з органами охорони здоров’я, соціального захисту, юстиції, правоохоронними органами, громадськими та міжнародними організаціями. Розроблення та впровадження програм превентивного спрямування: профілактика булінгу, насильства, суїцидальної поведінки, формування безпечного освітнього середовища. Цифровізація: використання онлайн-платформ для консультування, навчання, ведення документації та здійснення моніторингу психоемоційного стану здобувачів освіти.

Програма підвищення кваліфікації соціальних педагогів розроблена на основі сучасної державної освітньої політики, стратегії реформування освіти, врахуванням Концепції «Нова українська школа», а також ключових напрямів розвитку психологічної служби.

Актуальність програми полягає у необхідності підготовки соціального педагога до реалізації освітньої політики держави шляхом опанування новітніми практиками, технологіями, методиками, методами, формами професійної діяльності на засадах інноваційних освітніх підходів та з урахуванням суспільних викликів.

Цільова група: соціальні педагоги закладів освіти різних типів і форм власності.

Обсяг (тривалість): 30 годин / 1 кредит ЄКТС.

Особливості реалізації програми: до викладання за освітньою програмою залучаються викладачі, які мають відповідну фахову освіту за спеціальністю та кваліфікацію або пройшли попередню підготовку з питань психологічної підтримки учасників освітнього процесу.

Форма підвищення кваліфікації: очна (з використанням технологій дистанційного навчання).

Мета підвищення кваліфікації: вдосконалення та розвиток професійних компетентностей соціальних педагогів для ефективного забезпечення психосоціального супроводу, профілактики негативних соціальних явищ, соціальної адаптації, інтеграції та розвитку потенціалу здобувачів освіти, налагодження партнерської взаємодії з батьками й колегами, а також зміцнення професійної стресостійкості фахівця.

Завдання підвищення кваліфікації:

ознайомити соціальних педагогів із нормативно-правовими засадами діяльності в умовах освітніх змін;

розкрити роль та інструменти соціального педагога у створенні цілісної системи психосоціальної підтримки в закладі освіти;

опанувати технологію тимбілдіngu як дієвий засіб розвитку міжособистісної діалогової взаємодії та згуртування колективу;

вивчити психолого-педагогічні аспекти безпеки дітей та алгоритми раннього виявлення соціальних ризиків і факторів вразливості;

сформувати практичні вміння формування навичок психологічного відновлення та розвитку стресостійкості в учасників освітнього процесу;

засвоїти чіткі алгоритми дій щодо протидії та реагування на випадки домашнього насильства та торгівлі людьми;

вивчити особливості профілактики формування залежної та самоушкоджувальної поведінки серед учнівської молоді;

поглибити знання щодо категорій труднощів і рівнів підтримки дітей з ООП, інструментів їх успішної соціалізації;

сприяти ефективній реалізації засад педагогіки партнерства та консультування батьків у процесі виховання;

навчити технік емоційної саморегуляції для запобігання професійному вигоранню соціального педагога.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться: відповідно до професійного стандарту «Соціальний педагог», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 18 вересня 2026 року № 1602: здатність аналізувати соціальне середовище та умови соціалізації особистості (A1); здатність до раннього виявлення потреб, ризиків, захисних факторів і ресурсів особи, сім'ї та групи (A2); здатність надавати соціально-педагогічну підтримку (B1); здатність планувати, організовувати та здійснювати первинну соціально-педагогічну профілактику (Г1); здатність здійснювати соціально-педагогічну просвіту (Д1); здатність забезпечувати безперервний професійний розвиток та самоосвіту (І1).

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

За результатами навчання слухачі оволодіють **знаннями** та набудуть (вдосконалять) **уміння, навички** щодо:

принципів побудови безпечного освітнього середовища та функціонування системи психосоціальної підтримки в закладі освіти;

форм та ознак домашнього насильства, алгоритмів взаємодії суб'єктів у випадках його виявлення;

психологічних чинників та форм прояву деструктивної поведінки підлітків, методів її профілактики;

категорій освітніх труднощів та рівнів підтримки здобувачів освіти з ООП, технологій їхньої соціалізації та адаптації в закладі освіти;

механізмів та методів взаємодії з батьками на засадах партнерства та усвідомленого батьківства;

проведення соціально-педагогічного оцінювання потреб, ризиків та ресурсів здобувачів освіти і їхніх родин;

застосування інтерактивних, фасилітаційних та тренінгових методів у роботі з учнями, батьками та педагогами;

організації та проведення комплексних заходів із профілактики девіантної поведінки, булінгу, залежностей та самоушкоджень;

надання першої психосоціальної підтримки дітям у кризових ситуаціях та застосування принципів травмоінформованого підходу;
координації доступу здобувачів освіти до необхідних ресурсів, професійного перенаправлення та міжвідомчої взаємодії;
ефективної взаємодії в команді психолого-педагогічного супроводу дитини та залучення батьків як рівноправних партнерів;
застосування практичних вправ для розвитку емоційної саморегуляції та планування власної траєкторії безперервного професійного розвитку.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Оцінювання результатів навчання здійснюється на засадах об'єктивності, прозорості та відповідності очікуваним результатам навчання. Оцінювання результатів навчання в межах програми підвищення кваліфікації здійснюється з метою визначення рівня сформованості професійних компетентностей слухачів. Підтвердження результатів навчання відбувається за умови проходження слухачем від 70 до 100 % обсягу програми, що передбачає виконання всіх обов'язкових навчальних завдань та активну участь в заняттях.

Із метою оцінювання результатів навчання використовуються такі інструменти:

тестові завдання для перевірки теоретичних знань за темами модулів програми;

практичні завдання, що передбачають розроблення дидактичних матеріалів та/або освітніх продуктів із застосуванням сучасних педагогічних технологій.

Підсумковий рівень навчальних досягнень слухачів визначається за такими критеріями:

виконання тестових завдань із результатом від 70 до 100 % правильних відповідей;

актуальність, інноваційність, практична цінність та методична обґрунтованість виконаних практичних завдань, кейсів і мініпроектів;

рівень самостійності, творчого підходу та педагогічної рефлексії у процесі виконання завдань;

готовність до впровадження отриманих знань і навичок у власну професійну діяльність.

Документ про підвищення кваліфікації: свідоцтво про підвищення кваліфікації відповідно до встановленого зразка обсягом 30 годин / 1 кредит ЄКТС.

Вартість програми узгоджується додатково (враховуючи кількість слухачів).

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Реалізація програми ґрунтується на засадах гнучкості, варіативності, науковості та практичної спрямованості, з орієнтацією на професійні потреби соціальних педагогів закладів освіти.

Програмою передбачено інтерактивні лекційні заняття, спрямовані на актуалізацію та систематизацію знань щодо організації соціально-педагогічного супроводу учасників освітнього процесу.

Особливістю практичних занять є орієнтація на практичне застосування професійних знань і формування навичок соціально-педагогічної діяльності, відпрацювання алгоритмів дій у складних та кризових ситуаціях, аналіз практичних кейсів, моделювання професійних ситуацій, добір ефективних інструментів підтримки дітей і сімей та розвиток навичок партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу.

Самостійна робота передбачає опрацювання навчально-методичних матеріалів, виконання тестових та практичних завдань.

Підсумкові заходи передбачають участь слухача курсів та представлення досвіду роботи на конференції з обміну досвідом, виконання підсумкового тестування (20 запитань) з метою перевірки рівня засвоєння теоретичного змісту програми та сформованості професійних компетентностей.

Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, – 100 %. Прохідний бал – 70 % і вище. Учасники, які успішно виконали програму, представили досвід роботи на конференції з обміну досвідом та пройшли підсумкове тестування, отримують документ про підвищення кваліфікації.

Зміст програми складається з 2-х тематичних модулів та 13-ти взаємопов'язаних тем. Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, становить 30 год, з них: 6 год – лекційні заняття, 18 год – практична робота, 2 год – самостійна робота, 4 год – контрольні заходи.

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. Професійна діяльність соціального педагога у забезпеченні психосоціальної підтримки та безпечного освітнього середовища					
Тема 1.1. Компетентнісний підхід у системі професійного розвитку педагогічних працівників: можливості та перспективи		2			2

Тема 1.2. Основні орієнтири та нормативно-правові засади діяльності соціального педагога в умовах освітніх змін			2		2
Тема 1.3. Роль соціального педагога у соціалізації дитини з ООП: практичні інструменти підтримки		2			2
Тема 1.4. Тимбілдінг як технологія розвитку міжособистісної діалогової взаємодії у виховному просторі класу		2			2
Тема 1.5. Забезпечення безпеки дітей в закладі освіти: психолого-педагогічний аспект	2				2
Тема 1.6. Самоушкоджувальна поведінка серед підлітків: психологічні чинники, форми прояву та шляхи профілактики		2			2
Тема 1.7. Профілактика емоційного та професійного вигорання соціальних педагогів		2			2
Разом за модулем	2	10	2		14
МОДУЛЬ 2. Соціально-педагогічний супровід здобувачів освіти та взаємодія з сім'єю в умовах освітніх змін					
Тема 2.1. Протидія та реагування на випадки домашнього насильства щодо дітей		2			2
Тема 2.2. Організація просвітницької роботи в закладі освіти щодо запобігання та протидії торгівлі людьми	2				2
Тема 2.3. Особливості психолого-педагогічного супроводу дітей та родин військовослужбовців у закладах освіти		2			2
Тема 2.4. Педагогіка партнерства: педагоги та батьки як рівноправні учасники освітнього процесу	2				2
Тема 2.5. Формування та розвиток соціальної активності здобувачів освіти		2			2

Тема 2.6. Формування навичок психологічного відновлення та розвиток стресостійкості учасників освітнього процесу		2			2
Разом за модулем	4	8			12
Підсумкові заходи				4	4
Усього	6	18	2	4	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Професійна діяльність соціального педагога у забезпеченні психосоціальної підтримки та безпечного освітнього середовища

Тема 1.1 Компетентнісний підхід у системі професійного розвитку педагогічних працівників: можливості та перспективи

Сутнісна характеристика компетентнісного підходу в контексті концепції освіти впродовж життя. Нормативно-правове підґрунтя та вимоги Професійних стандартів педагогічних працівників: структура та зміст фахових компетентностей. Трансформація системи підвищення кваліфікації: перехід від академічного накопичення знань до формування практичних навичок, здатності діяти в нестандартних освітніх ситуаціях і відповідати на сучасні виклики. Варіативні шляхи та новітні формати професійного зростання: академічна свобода педагога у виборі суб'єктів надання освітніх послуг, побудова індивідуальної освітньої траєкторії, взаємовизнання результатів формальної, неформальної та інформальної освіти. Діджиталізація та нові інструменти професійного розвитку: сертифікація, супервізія, менторство (наставництво) та мережева взаємодія педагогічних спільнот. Рефлексивна культура та самооцінювання як чинники постійного саморозвитку й забезпечення високої якості освітньої діяльності.

Тема 1.2. Основні орієнтири та нормативно-правові засади діяльності соціального педагога в умовах освітніх змін

Нормативна база функціонування психологічної служби закладу освіти. Планування роботи та характеристика основних напрямів діяльності соціального педагога, їх змістове наповнення. Реалізація просвітницько-профілактичного напрямку діяльності. Вимоги до ведення обов'язкової документації. Діяльність в умовах дистанційного навчання. Критерії самооцінювання результативності роботи. Рефлексія професійної активності.

Тема 1.3. Роль соціального педагога у соціалізації дитини з ООП: практичні інструменти підтримки

Особливості соціалізації дітей з особливими освітніми потребами в умовах закладу освіти. Закономірності адаптації дитини до шкільного середовища, формування соціальних навичок, навчання взаємодії з однолітками та дорослими, розвиток комунікації та емоційної саморегуляції.

Системний підхід та співпраця соціального педагога з членами команди психолого-педагогічного супроводу із включення дитини з ООП у соціум.

Метод соціальних історій, візуальної підтримки, групові форми роботи. Залучення батьків до командної взаємодії.

Тема 1.4. Тимбілдінг як технологія розвитку міжособистісної діалогової взаємодії у виховному просторі класу

Технологія тимбілдингу в умовах закладу загальної середньої освіти. Поняття «тимбілдінг». Види тимбілдингу. Основні функції тимбілдингу. Етапи розвитку учнівського колективу. Доцільність використання методів тимбілдингу на кожному етапі. Вправи для згуртування учнівського колективу.

Тема 1.5. Забезпечення безпеки дітей в закладі освіти: психолого-педагогічний аспект

Комплексний розгляд безпеки дітей в умовах закладу освіти: фізична, емоційна, соціальна та інформаційна складові. Безпечне освітнє середовище як підтримуючий простір, що сприяє розвитку психічної стійкості, саморегуляції, умінню долати складні ситуації. Важливість формування культури довіри, взаємоповаги, партнерських стосунків між педагогами, батьками та здобувачами освіти.

Профілактика конфліктів, методи створення позитивного клімату в класі, алгоритми реагування на кризові стани дітей та способи підтримки здобувачів освіти з різними освітніми потребами.

Тема 1.6. Самоушкоджувальна поведінка серед підлітків: психологічні чинники, форми прояву та шляхи профілактики

Форми прояву самоушкодження. Фактори ризику виникнення самоушкоджувальної поведінки. Обставини самоушкоджень та рівень стурбованості оточення. Стратегії керування потягами до самоушкодження (план копінгу). Взаємодія з підлітком та комунікація з батьками. Розвиток навичок емоційної саморегуляції та конструктивного подолання стресу. Ресурси допомоги та підтримки при самоушкодженні.

Тема 1.7. Профілактика емоційного та професійного вигорання соціальних педагогів

Стрес та його вплив на життя людини. Форми та стадії стресу. Ознаки хронічного стресу. Синдром професійного вигорання: симптоми, група ризику. Основні причини професійного вигорання. Профілактика та подолання синдрому «професійного вигорання» у соціальних педагогів закладів освіти. Практики з відновлення емоційної рівноваги.

МОДУЛЬ 2. Соціально-педагогічний супровід здобувачів освіти та взаємодія з сім'єю в умовах освітніх змін

Тема 2.1. Протидія та реагування на випадки домашнього насильства щодо дітей

поради та розробки занять для допомоги дітям, які зазнали насильства. Визначення поняття «жорстоке поводження з дитиною» та «насильство» відповідно до міжнародних документів та законодавчих актів України. Загальне та відмінне в поняттях «жорстоке поводження» та «насильство».

Поняття «домашнього насильства» відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству». Значення термінів «дитина-кривдник», «кривдник», «постраждала дитина», «постраждала особа». Форми домашнього насильства. Сфера дії законодавства про запобігання та протидію домашньому насильству.

Булінг (цькування) як форма шкільного насильства. Основні види шкільного булінгу. Дитина як центральний суб'єкт булінгу у закладі освіти.

Практичні

Тема 2.2. Організація просвітницької роботи в закладі освіти щодо запобігання та протидії торгівлі людьми

Торгівля людьми: визначення, ситуація на міжнародному та національному рівнях. Нормативно-правові документи щодо захисту прав людини та протидії торгівлі людьми. Політика іноземних держав щодо міграції і торгівлі людьми. Діяльність української держави щодо протидії торгівлі людьми. Працевлаштування в Україні: шляхи пошуку роботи, порядок працевлаштування та особливості праці неповнолітніх. Зміст, форми та методи просвітницької роботи в закладі освіти щодо попередження торгівлі людьми.

Тема 2.3. Особливості психолого-педагогічного супроводу дітей та родин військовослужбовців у закладах освіти

Психолого-педагогічний супровід як цілісна система діяльності закладу освіти в умовах воєнного стану. Специфіка психологічного стану дітей військовослужбовців (тривожність, стрес переживання розлуки, синдром очікування, втрата). Завдання, принципи та підходи до організації безпечного та підтримувального освітнього середовища. Особливості взаємодії закладу освіти з родинами військовослужбовців. Правила та етичні норми комунікації з сім'ями захисників. Роль і функції батьків (опікунів) у процесі адаптації дитини до навчання в умовах кризових ситуацій. Методи емоційної саморегуляції, зняття напруження, зниження рівня тривожності та подолання стресу в здобувачів освіти.

Організація індивідуального та групового супроводу дітей військовослужбовців у закладі освіти. Практичні моделі взаємодії «школа – родина військовослужбовця – соціальні служби».

Тема 2.4. Педагогіка партнерства: педагоги та батьки як рівноправні учасники освітнього процесу

Педагогіка партнерства – ключовий компонент НУШ. Основні ідеї, суть та завдання педагогіки партнерства. Цінності педагогіки партнерства. Принципи педагогіки партнерства. Партнерство заради успіху дітей. Забезпечення всебічного розвитку та благополуччя дитини шляхом партнерської взаємодії педагогів та батьків.

Побудова партнерської взаємодії суб'єктів освітнього процесу «педагог – здобувач освіти – батьки». Основні шляхи та форми співпраці з батьками як з рівноправними учасниками освітнього процесу.

Тема 2.5. Формування та розвиток соціальної активності здобувачів освіти

Ключові компетентності НУШ. Соціальна та громадянська компетентність. Поняття «соціальна активність». Основні критерії соціальної активності. Активні форми і методи роботи для формування соціальної компетентності та соціальної активності.

Проектна технологія як інновація у формуванні соціальної активності здобувачів освіти.

Тема 2.6. Формування навичок психологічного відновлення та розвиток стресостійкості учасників освітнього процесу

Складні емоції та почуття під час війни. Робота з почуттями. Особливості роботи зі здобувачами освіти та дорослими. Способи полегшення адаптації до освітнього процесу. Робота з батьками, як основними підтримуючими дорослими для дитини.

Вікові особливості проживання здобувачами освіти стресових та травматичних подій. Перша психологічна допомога при гострих стресових розладах. Психотерапевтична допомога при ПТСР. Управління стресом та складними ситуаціями. Інструменти комунікації вчителів та дітей у стресових ситуаціях.

Інноваційні підходи та сучасні технології підтримки учасників освітнього процесу, відновлення їх соціально-психологічних ресурсів. Техніки стабілізації та розвиток навичок відновлення. Відпрацювання ефективних прийомів саморегуляції та самоорганізації. Формування у педагогів ціннісних орієнтацій щодо збереження та зміцнення здоров'я учнів.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

Практичне завдання (одне на вибір слухача після опрацювання всіх модулів).

1. Проаналізувати систему психосоціальної підтримки в закладі освіти та визначити основних суб'єктів, напрями взаємодії, механізми внутрішньої комунікації, ресурси допомоги й алгоритми міжвідомчого перенаправлення.

2. Розробити фрагмент плану профілактичної роботи соціального педагога, передбачивши заходи щодо запобігання булінгу, домашньому насильству, залежній та самоушкоджувальній поведінці здобувачів освіти.

3. Спланувати індивідуальний соціально-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами, визначити наявні ризики та ресурси, окреслити напрями взаємодії з членами команди психолого-педагогічного супроводу, шляхи співпраці з батьками та алгоритм професійного перенаправлення.

4. Розробити комплекс заходів щодо соціалізації та включення дитини з ООП в учнівський колектив із використанням соціальних історій, візуальної підтримки, групових форм роботи та технологій тимбілдингу; визначити способи залучення педагогів, батьків та однолітків.

5. Розробити сценарій практичного заходу для здобувачів освіти, педагогів або батьків, спрямованого на розвиток стресостійкості, навичок психологічного відновлення та емоційної саморегуляції, із визначенням мети, цільової аудиторії, етапів проведення, практичних вправ і критеріїв результативності.

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

1. Які основні напрями професійної діяльності соціального педагога визначені чинними нормативно-правовими документами?

2. Які зміни в системі освіти впливають на зміст і пріоритети діяльності соціального педагога?

3. Які професійні функції соціального педагога є ключовими в умовах сучасного освітнього середовища?

4. Як соціальний педагог взаємодіє з практичним психологом, педагогами, адміністрацією та батьками у процесі надання підтримки?

5. Які ресурси закладу освіти можуть бути залучені до системи психосоціальної підтримки?

6. Які фактори можуть створювати загрозу психологічній та соціальній безпеці дитини?

7. Якою має бути роль соціального педагога у виявленні та попередженні ризиків для дитини?

8. У яких випадках соціальний педагог має залучати інших фахівців?

9. Яким має бути алгоритм дій соціального педагога у разі виявлення самоушкоджувальної поведінки?

10. Які практики самодопомоги та відновлення можуть бути інтегровані у професійну діяльність соціального педагога?

11. Які основні завдання соціального педагога у забезпеченні соціалізації та соціальної активності здобувачів освіти?
12. Які чинники впливають на успішну соціалізацію дитини та формування її соціальної компетентності?
13. Які форми і методи соціально-педагогічної роботи сприяють розвитку соціальної активності учнів?
14. Якою має бути роль соціального педагога у формуванні партнерської взаємодії між закладом освіти, дитиною та її батьками?
15. Які особливості соціально-педагогічної підтримки дітей з особливими освітніми потребами? Які категорії труднощів та рівні підтримки необхідно враховувати?
16. Які основні напрями профілактичної роботи соціального педагога щодо запобігання залежній поведінці, насильству та торгівлі людьми?
17. Яким має бути алгоритм дій соціального педагога у разі виявлення ознак домашнього насильства щодо дитини?
18. Як соціальний педагог може сприяти формуванню в дітей навичок безпечної поведінки, відповідального вибору та активної громадянської позиції?

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи:

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII.
2. Закон України «Про охорону дитинства» від 26.04.2001 № 2402-III.
3. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 07.12.2017 № 2229-VIII.
4. Концепція розвитку психологічної служби у системі освіти на період до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15.07.2026 № 705-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/705-2026-%D1%80#n8>
5. Порядок організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти, в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 05.02.2026 № 129 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/129-2026-%D0%BF#Text>
6. Порядок реагування на випадки булінгу (цькування), в редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 18.06.2026 № 961 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0111-20#n16>
7. Проєкт Професійного стандарту «Соціальний педагог» Міністерства освіти і науки України, 2026 р.
8. Про внесення змін до Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти, наказ Міністерства освіти і науки України від 29.05.2025 № 787. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0787729-25#Text>
9. Методичні рекомендації «Безпечне освітнє середовище: надання індивідуальної підтримки учням з особливими освітніми потребами під час підготовки до реагування на надзвичайні ситуації», лист Міністерства освіти і науки України від 03.08.2023 № 1/11479-23. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/inkluzyvne-navchannya/2023/08/04/Lyst.MON-1.11479-23.vid.03.08.2023-1.pdf>
10. Лист Міністерства освіти і науки України «Про організацію діяльності психологічної служби у системі освіти у 2026-2027 навчальному році» від 17.08.2026 № 1/17702-26. URL: https://znayshov.com/FR/58109/List_17702.pdf

Основна література

1. Вайнола Р. Х., Долженкова Л. Б., Вайнола Р. С. Соціальна педагогіка : навчальний посібник. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. 370 с.
2. Завацька Л. В., Свістельникова Л. В. Соціально-педагогічний супровід дітей та молоді в умовах воєнного стану : методичні рекомендації. Кам'янець-Подільський : ФОП Буйницький О. А., 2023. 80 с.
3. Поліщук В. С., Примаченко Н. С. Практикум із соціальної педагогіки. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2022. 164 с.

Додаткова література

1. Байдик В., Бондарук Ю., Гопкало Ю. Технології психосоціальної допомоги дітям і сім'ям, що опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військових дій (з досвіду роботи) / за наук. ред. В. Панка, І. Ткачук. Київ : Ніка-Центр, 2021. 118 с.
2. Безух Ю. О., Дороніна Т. О., Постова Т. М. та ін. Соціально-педагогічна робота з профілактики залежностей в учнівській молоді : навчальний посібник. ФОП Кобелєв А. О., 2019. 192 с.
3. Козубовська І. М. Соціально-педагогічна робота з сім'ями, які опинилися у складних життєвих обставинах. Ужгород : УжНУ «Говерла», 2018. 210 с.
4. Методичні рекомендації з психосоціальної підтримки та супроводу у громадах. Особливості надання психосоціальних послуг під час війни. Карітас України, 2023. 98 с. URL: <https://caritas.ua/wp-content/uploads/posib.pdf>